

Civilna zaščita in kulturni spomeniki; Padova, 30. 10. - 1. 11. 1992

Od 30. 10. do 1. 11. 1992 je bil v Padovi sejem prostega časa *'Tuttinfiera'*. Pod pokroviteljstvom tega sejma oz. organizacije Padovafiere je 1. 11. 1992 v organizaciji Gruppo archeologico Veneto potekalo srečanje *'Civilna zaščita in kulturni spomeniki'*. Namen srečanja je bil pregledati dosedanje delovanje organiziranih prostovoljskih skupin v Italiji, ki so ob naravnih nesrečah ukrepale v primerih, ko je bila ogrožena kulturna dediščina, ter spremembe, ki jih je s tem v zvezi prinesla nova italijanska zakonodaja.

Na sejmu je bilo v posebnem paviljonu z manjšo fotografsko razstavo predstavljeno delovanje italijanskih amaterskih organizacij (Gruppi archeologici), prav tako pa tudi Evropski forum organizacij za zaščito kulturne dediščine in dve mednarodni akciji, ki sta bili letos organizirani v okviru tega telesa: izkopavalna tabora v Carnuntumu v Avstriji in v Podbočju/Stari grad v Sloveniji. Od 27. 7. do 8. 8. 1992 je namreč Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, ki je na 2. generalni skupščini Evropskega foruma v Alden Biesenu v Belgiji (23. do 26. 4. 1992) postal pridružen član tega telesa, organiziral izkopavalni tabor na najdišču Podbočje/Stari grad. Pri izkopavanju srednjeveškega gradu ob spodnji Krki je sodelovalo tudi osem mladih iz vse Evrope in prav fotografije udeleženca iz Italije, Alberta Cappellarija, so tabor predstavile na sejmu.

V soboto popoldan, 31. 10., je bila organizirana manjša tiskovna konferenca, na kateri je bil novinarjem nekaterih severnoitalijanskih časopisov predstavljen Evropski forum in ob tem tudi tabora v Carnuntumu in v Podbočju. Pomočnik hrvaškega ministra za izobraževanje in kulturo pa je govoril o uničevanju kulturnih spomenikov v vojni na Hrvaškem.

Srečanje *'Civilna zaščita in kulturni spomeniki'* je v nedeljo otvoril predsednik organizacije Padovafiere Giancarlo Marcato. Nato je Adriana Martini, predsednica Gruppo archeologico Veneto, razložila namen srečanja. Gruppo archeologico Veneto namerava v sodelovanju z drugimi skupinami (Gruppi archeologici) v Italiji in z Evropskim forumom v Padovi ustanoviti nekakšen center za civilno zaščito kulturnih spomenikov, v katerem bi se zbirale informacije in organizirali ter usklajevali potrebni ukrepi. Poleg tega je predstavitev delovanja prostovoljcev na področju zaščite, varovanja in tudi sodelovanja pri raziskovanju kulturne dediščine na sejmu, ki je namenjen zelo

širokemu krogu obiskovalcev, pomembna tudi kot poziv vsem ljudem. Gruppi archeologici želijo vsakomur ponuditi pomoč pri razumevanju človekove preteklosti in dejstva, da jo je treba ohranjati. Po besedah Adriane Martini ne moremo pričakovati prihodnosti, če pozabimo ali izbrišemo preteklost, saj ne bomo imeli osnove, na kateri bi prihodnost zgradili. Hkrati pa Gruppi archeologici d'Italia nudijo tudi praktično pomoč pri civilni zaščiti spomenikov.

Enrico Genovesi, odgovorni za civilno zaščito pri Gruppi archeologici d'Italia, je predstavil spremembe, ki jih v organizaciji prostovoljskih intervencijskih skupin prinaša novi italijanski zakon o prostovoljstvu. Člen, ki ureja delovanje civilne zaščite, pravi, da so prostovoljci, organizirani na kakršnemkoli nivoju, oproščeni mobilizacije, v primeru intervencije pa ne izgubijo svojega osebnega dohodka, le da prihajajo ta sredstva ves čas, ko je skupina aktivirana, direktno iz državnega proračuna.

Prostovoljske intervencijske skupine so v preteklih 30. letih že večkrat uspešno posredovale ob naravnih nesrečah (npr. potresa v Toskani 1971 in v Furlaniji 1976, poplave v Toskani 1967...). Gruppi archeologici d'Italia že nekaj let organizirajo tečaje, na katerih se prostovoljci usposabljaajo za pravilno reševanje posameznih vrst dediščine: arhivski material, arhitektura, freske... Nepravilno reševanje lahko kaj hitro pomeni zgolj nepotrebno dodatno uničevanje spomenikov. Poleg tega so sedaj uvedli posebno telefonsko službo, ki deluje 24 ur na dan in je namenjena zbiranju podatkov o nujnih primerih, pri katerih je potrebna intervencija, pa tudi organiziranju in koordiniranju dela interventnih skupin. Začeli so tudi sodelovati s podjetjem Renault Italia, ki naj bi v takšnih primerih priskrbelo prevozna sredstva.

Podobno so o potrebah bolj učinkovitega organiziranja prostovoljcev govorili Luigi Silvestri, odgovorni za civilno zaščito pri Gruppo archeologico Romano, Glauco Toniutti, tajnik Gruppo archeologico Reunia in Antonio Stievano, direktor Gruppi archeologici del Triveneto. Slednja dva sta podrobno predstavila uspešne akcije svojih skupin ob potresu v Furlaniji leta 1976.

Na koncu je Ivan Šarić, pomočnik ministra za kulturo in izobraževanje Republike Hrvaške in predsednik Hrvaškega arheološkega društva, predstavil najnovejše podatke o

ORGANIZACIJA STROKE

Koroški Pokrajinski muzej Slovenj Gradec se predstavlja

škodi, ki so jo v vojni na Hrvaškem utrpeli kulturni spomeniki. Kulturni spomeniki so v tej vojni žrtve zaradi svoje vloge, ki jo igrajo kot pričé zgodovinskega spomina hrvaškega naróda. V okviru poskusov osvojitve ozemelj pomeni uničevanje kulturne dediščine brisanje nacionalne, religiozne in kulturne identitete prebivalstva.

Popoldan smo se ločeno srečali še predstavniki organizacij članic Evropskega foruma iz Italije, Avstrije, Slovenije in Hrvaške. Sredi oktobra se je v Leydenu sestalo vodstvo Forumu. Dogovorili so se, da je treba Forum strožje organizirati, predvsem glede finančnega poslovanja. Zaenkrat so edini vir dohodkov članarine (100.000 ITL letno za vsako članico). V bodoče bo treba pooprstiti nadzor nad plačevanjem članarin. Generalni blagajnik bo Tony Wageman (Belgija), ki pa bo le nadzoroval dohodke in izdatke, medtem ko se bo denar fizično stekal na Segreteria Nazionale v Rimu (sedež organizacije Gruppo archeologico Romano), kjer bo zanj zadolžena Eleonora von Guggenberg. 50% tako zbranih sredstev bo namenjenih za režijsko porabo, drugih 50% pa za biltene in druge, predvsem informacijske dejavnosti Forumu.

Na srečanju v Leydenu je bilo dokončno oblikovano tudi besedilo statuta Forumu. Dogovorili so se za poenoteno poimenovanje v več evropskih jezikih, o čemer nas bodo v kratkem natančneje obvestili.

Delovanje Evropskega foruma je treba načrtovati bolj realno in manj ambiciozno kot doslej. Forum naj bi služil predvsem za izmenjavo informacij med člani in v njegovem okviru naj bi se tesneje povezale organizacije članice iz sosednjih dežel, ki lažje sodelujejo med seboj. Zaenkrat je pomembno, da ohranjamo stike, da po svojih močeh promoviramo kulturno dediščino in naše delovanje, da organiziramo, če je le mogoče, konkretne aktivnosti (npr. raziskovalne tabore, tečaje, srečanja), pa je seveda zaželjeno. Predvsem je pomembno, da problem prostovoljcev- amaterjev v odnosu do kulturne dediščine približamo tudi drugim (ne)strokovnim organizacijam, ki bi tovrstno delovanje lahko podprle finančno in tudi politično.

Katja Predovnik

22. aprila leta 1951 je bil v Slovenj Gradcu ustanovljen Okrajni muzej NOV. Ustanovil ga je Okrajni ljudski odbor Slovenj Gradec; največje zasluge pri tem je imel Bogdan Žolnir, ki je z veliko mero navdušenja in osebnega angažiranja pričel z zbiranjem gradiva že kmalu po končani vojni leta 1945 in postal tudi prvi ranvatej muzeja. Že na samem začetku je muzej pokrival celotno koroško regijo, zajel je vse tri doline Mežiško, Dravsko in Mislinjsko, kasneje pa se je zbiranje preneslo tudi na zamejsko Koroško. Leta 1956 se je muzej preselil v prostore stare mestne hiše na Glavni trg 24, kjer je še danes sedež muzeja. V duhu povojnih političnih razmer je bila temeljna naloga muzeja proučevanje osvobodilne vojne v letih 1941 - 45. Poleg osnovnih muzejskih nalog, ki jih je muzej vseskozi izvajal, se je lahko pohvalil z zelo odmevno razstavno dejavnostjo in velikim številom obiskovalcev.

Ko je v 80-ih letih zapihal nov politični veter, je bilo na dlani, da kot tako ozko specializirana ustanova ne bo mogel več delovati. Ker na območju koroške regije ni bilo ustanove, ki bi skrbela za zaščito vse premične kulturne dediščine, kot to nalaga občinam zakon o naravni in kulturni dediščini, se je porodila ideja, da bi obstoječi muzej revolucije prerasel v splošni pokrajinski muzej. Sprva kot enota Zavoda za kulturo Slovenj Gradec se je muzej leta 1980 odcepil in postal samostojna delovna organizacija na področju kulture. Ko je s 1. 1. 1989 v celoti prešel še na republiško financiranje redne dejavnosti, je odpravil številne težave, ki so ga pestile do takrat. 18. 12. 1991 je bil po številnih zapletih dokončno registriran kot regionalni muzej splošnega tipa z nazivom Koroški pokrajinski muzej Slovenj Gradec.

Muzej ima danes okrog 500 m² razstavnih in delovnih površin, s posebnim odlokom pa je za postavitve stalne arheološke zbirke *'Arheologija koroške krajine'* od občine Slovenj Gradec dobil v upravljanje še 120 m² v pritličju matične stavbe. Okrepil se je kadrovsko, poleg treh zgodovinarjev sta se na novo zaposlila še arheologinja in muzejski tehnik. Potrebno bi bilo zaposliti tudi etnologa, saj smo samo v lanskem letu pridobili okoli 1000 etnoloških muzealij (med njimi Čarfovo zbirko panjskih končnic - prav ta čas potekajo dogovarjanja z Ministrstvom za kulturo o odkupu celotne zbirke). V muzeju je trenutno okoli 2750 muzejskih predmetov, okoli 6500 fotografij, dvakrat toliko negativov, preko 30 tekočih metrov arhivskega ter